

Gdańsk, 18 stycznia 2024 roku

Dr hab. Edvardas Juchnevičius, prof. UG
Katedra Prawa Finansowego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Gdański

RECENZJA

**Osiągnięć naukowych oraz aktywności naukowej Pana
doktora Pawła Szczęśniaka sporządzona w związku z
ubieganiem się
o nadanie stopnia naukowego
doktora habilitowanego**

W wykonaniu uchwały nr 357.I/2023 Rady Naukowej Instytutu Nauk Prawnych z dnia 27 listopada 2023 roku w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Panu dr Pawłowi Szczęśniakowi w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki prawne oraz w związku z wyznaczeniem na recenzenta przez Rady Naukowej Instytutu Nauk Prawnych w tym postępowaniu, przedstawiam recenzję.

I. Uwagi ogólne

Stosownie do wymagań określonych w art. 219 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 574 ze zm., dalej „ustawa”) przedmiotem oceny recenzenta w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego jest ocena osiągnięć naukowych, które powinny stanowić znaczny wkład w rozwój dyscypliny.

Uwzględniając wniosek i przedłożony przez Pana dr Pawła Szczęśniaka wykaz publikacji naukowych i opis pozostałych dokonań naukowych oraz po zapoznaniu się z treścią publikacji przyjęto, że przedmiotem recenzji powinna być w tym postępowaniu przede wszystkim monografia naukowa wydana przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a. ustawy. Dodatkowo ocenie poddany został pozostały dorobek naukowy Pana dr Pawła Szczęśniaka, w tym artykuły naukowe opublikowane w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych. Jako podstawowe kryterium oceny osiągnięć naukowych i aktywności naukowej Habilitanta przyjęto - zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy- znaczny wkład w rozwój dyscypliny.

2. Ogólna sylwetka naukowa Habilitanta

Zgodnie z przedstawioną dokumentacją dr Paweł Szczęśniak tytuł magistra prawa otrzymał w 2014 roku na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (praca magisterska pt. Sieć bezpieczeństwa finansowego w Polsce a instrumenty special resolution regime na przykładzie ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-

kredytowych; studia ukończone z wyróżnieniem; dyplom uznania nr 2251 z dnia 17 lipca 2014 r. za bardzo dobre wyniki w nauce podczas studiów), a w 2017 roku także uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy doktorskiej pt. Środki przymusowej restrukturyzacji banku w polskim porządku prawnym. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że zarówno temat prac magisterskiej jak i rozprawy doktorskiej nawiązują do aktualnych zainteresowań Habilitanta (mieszczą się one w jednym z działów prawa finansowego – prawie bankowym), co świadczy o ciągłości prowadzonych badań naukowych.

Nawiązując do przedmiotu badań naukowych ujętych w monografii naukowej należy zwrócić uwagę, że Habilitant ma znaczące osiągnięcia w zakresie prawa bankowości spółdzielczej. Jego prace, w tym artykuły naukowe i komentarze regulacji prawnych, obejmują szerokie spektrum zagadnień, od teoretycznych podstaw funkcjonowania zgrupowań solidarnościowych banków spółdzielczych po praktyczne aspekty tworzenia grupowych planów naprawy. Prowadzone przez niego badania w ramach projektów finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki oraz Narodowy Bank Polski świadczą o wysokim poziomie zaangażowania naukowego oraz zdolności do zdobywania środków na badania. Badania habilitanta w obszarze prawa bankowości spółdzielczej, finansowane przez Narodowe Centrum Nauki, przynoszą nowe spojrzenie na kwestie systemów ochrony i zrzeczeń banków spółdzielczych w kontekście prawa Unii Europejskiej.

Praca habilitanta nad komentarzem do ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych jest przykładem ważnej i potrzebnej analizy prawnej w świetle ciągłych zmian normatywnych dotyczących sektor bankowości spółdzielczej. Jego wkład w opracowanie 45 komentarzy do przepisów, pokrywających kluczowe aspekty prawa bankowego, świadczy o głębokiej wiedzy i umiejętności praktycznej aplikacji teorii prawniczej w celu rozwiązywania konkretnych problemów prawnych.

Habilitant od 2014 roku jest związany z Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Do 2019 był zatrudniony w Katedrze Prawa Finansowego, a od 2019

zajmuje stanowisko adiunkta w tejże Katedrze.

W 2022 roku Habilitant prowadził badania naukowe w Katedrze Prawa Finansowego Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, realizując długoterminowy staż naukowy pod opieką prof. dr. hab. Pawła Borszowskiego w ramach Programu Staży Naukowych Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Staż naukowy odbywał się w okresach 15 maja - 30 czerwca 2022 r. oraz 1 października - 15 listopada 2022 r. Natomiast szczególną uwagę należy zwrócić na zagraniczne staże naukowe. Zrealizowane zagraniczne staże naukowe: - Tilburg Law School - Tilburg University (Królestwo Niderlandów) na podstawie grantu wewnętrznego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w dniach 23-30 września 2018 r.; Faculty of Law Matej Bel University Banská Bystrica (Słowacja) w ramach programu Erasmus+ w dniach 21-24 listopada 2018 r; Institute for Law and Finance Goethe University Frankfurt am Main (Niemcy) jako Visiting Scholar w dniach 1-7 grudnia 2018 r; Faculty of Law University of Sevilla (Hiszpania) w ramach Academic Visitor Programme na podstawie grantu wewnętrznego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w dniach 1-8 grudnia 2019 r; Department of Tax and Fiscal Law University of Graz (Austria) w ramach grantu badawczego Narodowego Centrum Nauki Miniatura 3 realizowanego w dniach 2-14 marca 2020 r. oraz 16-21 sierpnia 2021 r. W tym miejscu należy uznać, że Habilitant wykazał się niezwykle międzynarodową aktywnością badawczą, prowadząc kompleksowe badania w renomowanych ośrodkach naukowych w Europie. Znaczące jest także, że badania te były wspierane przez prestiżowe granty, co świadczy o uznaniu wartości naukowej prowadzonych projektów. Różnorodność instytucji, z którymi współpracował Habilitant, oraz geograficzna rozpiętość jego działalności badawczej świadczą o szerokim międzynarodowym uznaniu jego pracy naukowej.

3. Ocena monografii wskazanej przez Habilitanta jako monografii naukowej stanowiącej podstawę prowadzenia postępowania habilitacyjnego

Za osiągnięcie naukowe, które powinien w dorobku posiadać Habilitant, ustawodawca uznaje między innymi monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dziedziny. W analizowanym przypadku oba te wymagania zostały spełnione.

W przypadku dorobku Pana dr Pawła Szczęśniaka ustawowe wymogi spełnia opracowanie: Zgrupowania solidarnościowe banków spółdzielczych. Konstrukcja normatywna, Seria: Monografie Prawnicze Rok: 2022, ss. 552, ISBN: 978-83-8291-033-9 (w 2023 r. monografia uzyskała Nagrodę I Stopnia w kategorii prac doktorskich i habilitacyjnych w XIX edycji Konkursu na najlepszą pracę badawczą z zakresu spółdzielczości Krajowej Rady Spółdzielczej). Na wstępie zaznacza, że monografia naukowa jest dziełem o niepodważalnym znaczeniu dla rozwoju prawa finansowego. Habilitant przedstawia w monografii wnikliwą analizę konstrukcji normatywnej zgrupowań solidarnościowych banków spółdzielczych, wypełniając istotną lukę w literaturze prawniczej. Praca ta, będąca owocem rzetelnych badań i dogłębnej refleksji naukowej, stanowi znaczący wkład w pogłębienie zrozumienia specyfiki banków spółdzielczych oraz ich regulacji prawnych, co jest istotne zarówno dla teoretyków, jak i praktyków prawa finansowego. W kontekście recenzji dorobku habilitacyjnego warto podkreślić, że choć obszar prawa finansowego w ujęciu prac doktorskich i habilitacyjnych często koncentruje się na zagadnieniach podatkowych, Habilitant wykazuje godną pochwały inicjatywę badawczą w obszarze prawa bankowego. Jego prace, zajmując się tą sporadycznie jedynie eksplorowaną dziedziną, dostarczają cennego wkładu w literaturę prawniczą, co stanowi dodatkowy argument przemawiający za uznaniem naukowego dorobku autora.

Tytuł monografii naukowej: Tytuł monografii jest precyzyjny i bezpośrednio odnosi się do głównego przedmiotu pracy, co jest kluczowe dla czytelnika zainteresowanego daną dziedziną. Sformułowanie "zgrupowania solidarnościowe" w kontekście banków spółdzielczych wskazuje na specyficzny i wąski obszar badań, który może być interesujący dla specjalistów w tej dziedzinie. Dodatkowo, fraza "konstrukcja normatywna" sugeruje, że praca skupia się nie tylko na opisie istniejących zasad, ale również na ich analizie, interpretacji oraz potencjalnych propozycjach zmian. Jest to zatem tytuł, który dobrze oddaje esencję pracy, podkreślając jej naukową wartość i skierowanie do odbiorców poszukujących dogłębnych i systemowych opracowań w obszarze prawa finansowego (prawa bankowego). Szczególne znaczenie w ujęciu tytułu pracy należy odnieść do sformułowania „konstrukcja normatywna”. Należy rozumieć to pojęcie jako odnoszące się do sposobu, w jaki normy prawne są ustrukturyzowane i formułowane w celu regulowania określonych obszarów życia finansowego. Jest to kluczowy element w prawoznawstwie, ponieważ od tego, jak prawo jest skonstruowane, zależy jego efektywność, szeroko pojmowana sprawiedliwość, klarowność i funkcjonalność. Dobra konstrukcja normatywna powinna charakteryzować się precyzją, spójnością oraz możliwością adaptacji do zmieniających się okoliczności i potrzeb społecznych. Powinna także zapewniać jasność interpretacyjną i przewidywalność zastosowania, co jest szczególnie ważne w tak złożonych i dynamicznych sektorach jak bankowość spółdzielcza. Ponadto, konstrukcja normatywna odgrywa istotną rolę w zapewnianiu ochrony praw i interesów podmiotów, których te normy dotyczą, oraz w utrzymaniu porządku prawnego i ekonomicznego w społeczeństwie. Należy przyznać rację Habilitantowi, że o wiele trafniejszym było użycie określenia „konstrukcja normatywna”, a nie zaś „model normatywny” (s. 15). Zwrócę także w tym miejscu uwagę na istotność i interesujący charakter przemyśleń Autora dotyczących wyboru tytułu pracy habilitacyjnej. Wybór oraz pokazanie tych przemyśleń w treści monografii naukowej świadczy o dogłębnej refleksji nad tematyką oraz o umiejętności uchwycenia istoty przeprowadzonych badań naukowych.

Badania naukowe w zakresie prawa bankowości spółdzielczej są ważne z wielu powodów. Banki spółdzielcze odgrywają istotną rolę w systemie finansowym wielu krajów, oferując usługi bankowe na poziomie lokalnym i promując rozwój społeczno-ekonomiczny. Badania dotyczące ich zgrupowań solidarnościowych dostarczają cennych informacji o tym, jak mogą one efektywnie współpracować i wspierać się nawzajem, co zwiększa ich odporność na kryzysy finansowe. Nie ulega żadnym wątpliwości, że zgrupowania solidarnościowe mogą przyczyniać się do stabilności i bezpieczeństwa całego systemu finansowego poprzez wspólne zabezpieczenia i wsparcie w czasie kryzysów. Badanie ich konstrukcji normatywnej pozwala zrozumieć, jak można usprawnić te mechanizmy ochronne. W kontekście ciągłych zmian w przepisach prawa zarówno na poziomie krajowym, jak i unijnym, oraz zmian związanych z nowymi technologiami, istnieje potrzeba zrozumienia, jak zgrupowania solidarnościowe mogą dostosować się do nowych wymogów i nowych realiów. Badania te pomagają w identyfikacji i implementacji najlepszych praktyk oraz w opracowaniu odpowiednich zmian legislacyjnych. Należy także przyznać, że w dobie globalizacji, nawet lokalne instytucje finansowe jak banki spółdzielcze muszą zwracać uwagę na międzynarodowe tendencje i regulacje. Badania naukowe w tym obszarze mogą pomóc w dostosowaniu się do międzynarodowego środowiska regulacyjnego i konkurencyjnego. Badania naukowe w tym obszarze są kluczowe dla zrozumienia, jak banki spółdzielcze mogą się rozwijać, dostosowywać do zmieniającego się otoczenia prawnego i ekonomicznego oraz jak mogą skuteczniej wspierać swoich członków i lokalne społeczności.

Opracowanie liczy 552 strony. Należy zgodzić się ze stanowiskiem Habilitanta (s. 9), że tematyka dotycząca konstrukcji normatywnej zgrupowań solidarnościowych banków spółdzielczych nie została dotąd kompleksowo opracowana w nauce prawa. Jest ona częściej przedmiotem zainteresowania nauk ekonomicznych niż prawnych. W literaturze krajowej i zagranicznej brakuje monografii skupiającej się na normatywnych aspektach tworzenia i funkcjonowania tych zgrupowań. Istniejące prace, ograniczające się do przyczynkowych analiz, podkreślają potrzebę dokładniejszych badań w tym obszarze. Ta nowość problemu naukowego jest

bez wątpliwości powiązana z jej świeżością w dyskursie akademickim. W literaturze zagranicznej istnieją monografie o zgrupowaniach banków spółdzielczych, ale skupiają się one głównie na kwestiach ekonomicznych, społecznych i historycznych, zamiast na aspektach prawnych. Przyznając w tym miejscu ogromne znaczenie dla badań o charakterze porównawczym, to w monografii autor wskazuje około dwudziestu pozycji literatury, które dotyczą w zasadzie ogólnych zagadnień związanych z bankami spółdzielczymi.

Cele i hipotezy badawcze: Ocena celów i tez badawczych przedstawionych w pracy jest pozytywna. Praca podejmuje istotne i aktualne zagadnienie w kontekście prawnym i ekonomicznym, skupiając się na analizie zgrupowań solidarnościowych banków spółdzielczych. Podejście badawcze jest ambitne i wydaje się być zaplanowane z dużą dokładnością, co pozwala oczekiwać, że przyniesie cenne wnioski w obszarze prawa i ekonomii. Teza dotycząca wpływu zgrupowań solidarnościowych na zdolność banków spółdzielczych do wykonywania zobowiązań finansowych oraz ich wpływu na stabilność rynku finansowego jest szczególnie istotna. Zwraca uwagę na ważny aspekt funkcjonowania banków spółdzielczych w kontekście bezpieczeństwa finansowego i publicznego (s. 10). Podkreślenie różnic między systemem ochrony a zrzeszeniem zintegrowanym, a także analiza praw i obowiązków stron tych umów, wskazuje na głębokie zrozumienie tematu oraz chęć dokładnego zbadania różnorodności funkcjonowania tych zgrupowań.

Należy jednak rozważyć wprowadzenie na początku pracy pojęć „hipotez badawczych” lub „pytań badawczych” (s. 10 i pozostałe), zamiast bezpośredniego posługiwania się „tezami”. W tradycyjnym warsztacie naukowym, tezy są zwykle umieszczane w treści pracy oraz we wnioskach końcowych, po przeprowadzeniu badań i analiz. Hipotezy czy pytania badawcze natomiast służą jako punkt wyjścia dla badań, określając kierunki poszukiwań i analiz. Dodam, że niniejsza uwaga ma na celu jedynie doprecyzowanie struktury pracy i nie wpływa na jej ogólną ocenę.

Głównym celem pracy jest analiza konstrukcji normatywnej zgrupowań solidarnościowych banków spółdzielczych w polskim porządku prawnym, z naciskiem na zasady samoregulacji i samopomocy (s. 11). Badanie koncentruje się na charakterystycznych cechach tych zgrupowań, w tym zarządzaniu mechanizmami ochrony płynności i wypłacalności oraz stosowaniu środków kontrolnych i nadzorczych. Praca porównuje system ochrony z zrzeszeniem zintegrowanym, bada ich odrębności oraz wspólne cechy, a także konfrontuje je z pojęciem zgrupowania solidarnościowego w kontekście norm prawa unijnego. Nakreślony cel główny i cele dodatkowe wyróżniają się swoim potencjałem do przyczynienia się do rozwoju prawa i praktyki bankowej, szczególnie w aspekcie bankowości spółdzielczej. W związku z tym, główny cel pracy może być postrzegany jako ambitny, aktualny i mający znaczący wpływ na dyscyplinę prawa finansowego (prawa bankowego).

Metody badawcze: Wybór metod naukowych w pracy jest adekwatny do zarysowanego problemu i wyznaczonych celów badawczych, co pozytywnie wpływa na jej wartość naukową. Zastosowanie metody formalno-dogmatycznej jest odpowiednie do analizy prawnej, szczególnie w kontekście interpretacji i systematyzacji norm prawnych dotyczących zgrupowań solidarnościowych banków spółdzielczych. Metoda ta, obejmująca interpretację logiczną, analizę, argumentację i hermeneutykę, pozwala na dogłębne zrozumienie i krytykę obowiązującego prawa oraz na formułowanie wniosków *de lege lata* i *de lege ferenda*, co jest kluczowe dla niniejszej pracy naukowej. Uzupełnienie podstawowej metody o metodę porównawczą jest szczególnie istotne, biorąc pod uwagę kontekst prawa unijnego oraz rozwiązania prawne innych krajów. Pozwala to na analizę i porównanie różnych porządków prawnych, co jest niezbędne do pełnego zrozumienia tematu w kontekście globalnym. Dzięki temu badanie nie ogranicza się tylko do jednego systemu prawnego, ale uwzględnia różnorodność i złożoność regulacji w różnych państwach. To podejście jest niezbędne do pełnego zrozumienia i oceny efektywności oraz adekwatności polskich regulacji w kontekście międzynarodowym, a także pozwala na

identyfikację najlepszych praktyk i potencjalnych obszarów poprawy. Warto tu także dodać, że pozwala to Habilitantowi stawiać bardziej odważne pytania naukowe i na nie udzielać odpowiedzi.

Metoda analizy i krytyki piśmiennictwa jest dobrze wykorzystana, szczególnie w kontekście niewystarczającego dotychczasowego opracowania tematu. Takie podejście pozwala na umieszczenie badań w szerszym kontekście naukowym i wskazuje na dokładne przemyślenie tematu oraz staranne przygotowanie pracy.

Wykorzystanie dorobku różnych dziedzin prawa, jak prawo finansowe, bankowe, cywilne, handlowe i administracyjne, wzbogaca badanie i pozwala na kompleksowe i wieloaspektowe ujmowanie tematu, a także na uświadomienie sobie istnienia specyficznych pojęć i zasad właściwych tylko dla danej gałęzi prawa. Autor, jak trafnie zaznaczył we wstępie, podkreśla, że zagadnienia związane z bankowością spółdzielczą są także obszarem zainteresowań ekonomistów (s. 24). Biorąc pod uwagę wyznaczone cele badawcze, autor wykazał się również świadomością ekonomicznego wymiaru prezentowanych zagadnień. Taka interdyscyplinarna perspektywa jest nie tylko pożądana, ale wręcz niezbędna w naukowych badaniach nad skomplikowanymi i dynamicznie zmieniającymi się obszarami, takimi jak bankowość spółdzielcza, co dodatkowo wzbogaca wartość merytoryczną pracy.

Uwzględnienie teorii prawa w analizie pojęć takich jak stosunek prawny czy norma kompetencyjna pokazuje głęboką analizę teoretyczną, co jest istotne w pracy naukowej. Świadczy to o dojrzałości naukowej Habilitanta.

Podsumowując, wybrane metody badawcze są odpowiednio dobrane i zastosowane, co przyczynia się do kompleksowości i głębokości analizy oraz umożliwia wypracowanie solidnych wniosków naukowych i praktycznych.

Struktura monografii: Struktura monografii wykazuje się imponującą klarownością i logiką, co jest kluczowe dla zrozumienia i oceny jej wartości merytorycznej. Praca rozpoczyna się od wykazu skrótów, literatury przedmiotu, orzecznictwa oraz decyzji, dokumentów, opinii i

raportów, co świadczy o jej dogłębnym charakterze i gruntownym przygotowaniu. Wstęp wprowadza czytelnika w problematykę pracy, jasno określając przedmiot badania, uzasadnienie wyboru problemu naukowego oraz tezy (hipotezy) i cele badawcze. Metody badawcze są również szczegółowo opisane, co wskazuje na przemyślane podejście metodologiczne.

Szczególnie cenne w monografii jest umiejscowienie w poszczególnych rozdziałach uwag wstępnych i końcowych. Takie strukturalne podejście znacznie ułatwia czytelnikowi orientację w treści oraz podkreśla kluczowe punkty i wnioski każdego z segmentów. Uwagi wstępne w każdym rozdziale skutecznie wprowadzają czytelnika w kolejny etap dyskusji, prezentując cel i zakres tematyczny danego fragmentu pracy. Pozwalają one na zrozumienie, dlaczego dany temat został podjęty, i jakie pytania badawcze mają zostać rozstrzygnięte. Z kolei uwagi końcowe pełnią funkcję podsumowania i syntezy prezentowanych w rozdziale treści, podkreślając najważniejsze ustalenia oraz ich znaczenie w kontekście całej pracy. Stanowią one cenny element refleksji, pozwalający czytelnikowi na usystematyzowanie wiedzy oraz zrozumienie, jak poszczególne fragmenty pracy łączą się ze sobą, tworząc spójną całość. Takie strukturalne umiejscowienie uwag wstępnych i końcowych świadczy o starannym i przemyślanym podejściu autora do prezentacji materiału, co jest zgodne z najlepszymi praktykami akademickimi. Podnosi to nie tylko wartość naukową pracy, ale także jej czytelność i użyteczność dla czytelników, niezależnie od ich stopnia zaawansowania w tematyce.

Struktura rozdziałów jest logicznie uporządkowana i konsekwentna. Pierwszy rozdział skupia się na podstawach prawnych funkcjonowania zgrupowań solidarnościowych banków spółdzielczych, ukazując ich ewolucję zarówno w prawie unijnym, jak i krajowym. Drugi rozdział wprowadza typologię tych zgrupowań w różnych porządkach prawnych UE, co wzbogaca pracę o perspektywę porównawczą. Dalej, Autor skupia się na umowie zgrupowania solidarnościowego jako źródle stosunku prawnego, co jest istotne dla zrozumienia ich charakteru prawnego. Rozdział czwarty analizuje proces tworzenia zgrupowań solidarnościowych w prawie polskim, a piąty skupia się na stosunkach prawnych wewnątrz tych zgrupowań. Szósty rozdział rozszerza analizę

na stosunki prawne między stronami umowy zgrupowania solidarnościowego a organami sieci bezpieczeństwa finansowego.

Warto zaznaczyć, że Autor ogranicza się jedynie do sześciu rozdziałów, co jest korzystne z kilku powodów. Po pierwsze, taka struktura pozwala na uniknięcie nadmiernego rozdrobnienia tematu, co często może prowadzić do utraty spójności i koncentracji na najistotniejszych aspektach badanego zagadnienia. Każdy z rozdziałów skupia się na wyraźnie określonym elemencie problemu, zapewniając czytelnikowi kompleksowe i zorganizowane podejście do tematu. Po drugie, ograniczenie liczby rozdziałów umożliwia bardziej dogłębne i szczegółowe omówienie każdego z aspektów, zamiast powierzchownego przeglądu większej liczby tematów. Taka struktura sprzyja głębszemu zrozumieniu i analizie, co jest szczególnie cenne w pracy o charakterze naukowym. Każdy rozdział, będąc dobrze zdefiniowaną i zawierającą kompletną część dyskusji, stanowi wartościowy wkład w ogólną strukturę pracy, co świadczy o przemyślanych decyzjach autora odnośnie do organizacji swojego materiału badawczego.

Zakończenie pracy zawiera podsumowanie najważniejszych ustaleń, co umożliwia czytelnikowi pełne zrozumienie wyników badań. Dodatkowo, dołączenie streszczeń w języku angielskim i niemieckim zwiększa dostępność pracy dla międzynarodowej społeczności naukowej.

W podsumowaniu, należy dodać, że struktura pracy świadczy o jej wysokim poziomie naukowym i skrupulatnym przygotowaniu, umożliwiając czytelnikowi łatwe śledzenie przebiegu argumentacji i wyników badań.

Rozdział I. (s. 23 – 90).

Rozdział I pracy, zatytułowany "Podstawy prawne funkcjonowania zgrupowań solidarnościowych banków spółdzielczych", koncentruje się na prawnych aspektach działania tych zgrupowań, zarówno w kontekście prawa unijnego, jak i krajowego. Jak słusznie Autor podkreśla w uwagach wstępnych, rozdział ten pełni funkcję wprowadzenia, mając na celu usystematyzowanie norm prawnych wynikających z aktów prawnych, które regulują stosunki

prawne w ramach zgrupowań solidarnościowych banków spółdzielczych. Jego znaczenie polega na uporządkowaniu i przygotowaniu gruntów pod dalsze, szczegółowe analizy dotyczące stosunków prawnych występujących w tych zgrupowaniach, które są przedmiotem badań w kolejnych rozdziałach pracy. Niezwykle istotnym elementem tego rozdziału jest zdefiniowanie podstawowych pojęć, które zostają wykorzystane w dalszej części pracy. Jest to kluczowe dla zrozumienia i właściwej interpretacji przeprowadzonych analiz.

Szczególne uwagę należy zwrócić na obszerne przypisy zawarte w monografii (uwaga dotyczy wszystkich rozdziałów monografii), które znacznie wzbogacają jej treść. Nie ograniczają się one wyłącznie do wskazania wykorzystanych pozycji literatury, lecz stają się miejscem, w którym Autor umieszcza interesujące spostrzeżenia i komentarze innych autorów. Ta praktyka nie tylko dodaje wartości do pracy, ale także świadczy o dogłębnej analizie literatury przedmiotu oraz o zrozumieniu kontekstu badawczego przez autora.

Nie ulega wątpliwości, że biorąc pod uwagę charakter tego rozdziału, struktura pracy ma wymiar klasycznego przejścia od abstrakcji (właściwej dla nauk prawnych) do wybranego (bardziej szczegółowego) przedmiotu badań naukowych. Taki sposób organizacji pracy jest charakterystyczny dla tradycyjnego podejścia akademickiego, w którym rozpoczyna się od ogólnego wprowadzenia w temat, stopniowo przechodząc do bardziej szczegółowych zagadnień. Ta metoda pozwala czytelnikowi na lepsze zrozumienie i przyswojenie kompleksowego podejścia do tematu, jak również na docenienie głębi badawczej podejmowanej przez Autora.

Autor trafnie zauważa (s. 89), że w ramach systemów ochrony banki spółdzielcze mogą być zwolnione z obowiązku utrzymywania płynności na poziomie indywidualnym, co przekłada się na grupowe ponoszenie ryzyka. Jest to istotna obserwacja, ponieważ podkreśla różnicę w podejściu do zarządzania ryzykiem w zależności od formy zgrupowania bankowego. Należy także zgodzić się z Autorem, że uczestnictwo w zrzeszeniu zintegrowanym nie daje takich samych ulg w zakresie normy płynności, jak system ochrony. Ta różnica jest istotnym elementem badania, ponieważ pokazuje, jak różne struktury organizacyjne wpływają na obowiązki regulacyjne banków.

Rozdział II. (s. 91 – 160).

Rozdział II pracy, poświęcony typologii zgrupowań solidarnościowych banków spółdzielczych w wybranych porządkach prawnych państw Unii Europejskiej. Stanowi on istotny element analizy porównawczej różnych modeli funkcjonowania bankowości spółdzielczej na tle prawnym. Rozdział ten odgrywa kluczową rolę w zrozumieniu różnorodności prawnych aspektów funkcjonowania banków spółdzielczych w Unii Europejskiej, a także w identyfikacji potencjalnych wzorców i modeli, które mogą być przydatne w kontekście dalszych reform lub adaptacji prawnych.

Należy zwrócić uwagę na wielkość skali działalności banków spółdzielczych w poszczególnych krajach Unii Europejskiej. Zobrazowanie, jak różnorodne i złożone są modele funkcjonowania tych banków w różnych systemach prawnych, pokazuje nie tylko złożoność regulacji prawnych, ale także szeroki zakres i wpływ bankowości spółdzielczej na europejski sektor finansowy. Jest to szczególnie istotne w kontekście bieżących dyskusji na temat stabilności finansowej, innowacji w bankowości oraz roli banków w lokalnych społecznościach. Ta różnorodność modeli oraz ich adaptacja do lokalnych warunków i wymogów prawnych świadczy o dynamice i elastyczności sektora bankowego, co jest często niedocenianym aspektem badań nad systemami finansowymi.

Rozdział III. (s. 161 - 208).

Rozdział III pracy, zatytułowany "Umowa zgrupowania solidarnościowego banków spółdzielczych jako źródło stosunku prawnego", jest istotnym elementem analizy, który koncentruje się na prawnych aspektach umów zgrupowań solidarnościowych. Rozdział ten jest szczegółowym i dogłębnym badaniem różnorodnych aspektów prawnych umów zgrupowań solidarnościowych, co ma kluczowe znaczenie dla zrozumienia ich roli i funkcji w systemie bankowym.

Autor słusznie zauważa, że zawarcie umowy zgrupowania solidarnościowego tworzy stosunki o charakterze obligacyjnym, które są kształtowane przez normy prawa powszechnie obowiązującego oraz same umowy. Jest to istotna obserwacja, podkreślająca prawną naturę tych związków. Teza o prywatnoprawnym i równorzędnym charakterze stosunków w zgrupowaniach solidarnościowych jest także ważnym wnioskiem, który wskazuje na specyfikę relacji między uczestnikami. Warto dodać także, że analiza roli instytucji centralnej oraz potrzeby współdziałania w osiągnięciu celów zgrupowania solidarnościowego jest trafna i podkreśla złożoność tych struktur.

Rozdział IV. (s. 209 – 272).

Rozdział IV pracy, zatytułowany "Tworzenie zgrupowania solidarnościowego banków spółdzielczych w prawie polskim", skupia się na analizie procesu tworzenia zgrupowań solidarnościowych w kontekście polskiego systemu prawnego. Ta część pracy jest ważnym wkładem w zrozumienie specyfiki i kompleksowości procesu tworzenia zgrupowań solidarnościowych w kontekście polskiego prawa, ukazując szczegółowo etapy i wyzwania prawne związane z tym procesem. Jest to kluczowe dla zrozumienia funkcjonowania i struktury banków spółdzielczych w Polsce.

Habilitant słusznie podnosi kwestię ryzyka dyskryminacji banków spełniających wymogi oraz potencjalnego negatywnego wpływu na rynek bankowy (s. 266). Wskazuje także na potrzebę dalszego rozwoju przepisów dotyczących przesłanek odmowy przyjęcia do zgrupowania. Jednak w ramach krytyki, można by zasugerować, że Habilitant mógłby również rozważyć dodatkowe aspekty, takie jak wpływ tych procesów na konkurencyjność rynku bankowego czy też bardziej szczegółowo zbadać, w jaki sposób inne kraje radzą sobie z podobnymi wyzwaniami. Ponadto, przydatne byłoby zbadanie, jak te procesy są monitorowane i kontrolowane, aby zapewnić ich przejrzystość i sprawiedliwość. Rozszerzenie analizy o te kwestie mogłoby jeszcze bardziej wzbogacić ten obszar badań naukowych.

Rozdział V. (s. 273 – 358).

Rozdział V pracy, zatytułowany "Stosunki prawne wewnątrz zgrupowania solidarnościowego banków spółdzielczych w prawie polskim", skupia się na analizie różnych aspektów prawnych dotyczących wewnętrznej struktury i działania zgrupowań solidarnościowych. Rozdział ten jest szczegółowym i dogłębnym badaniem aspektów prawnych funkcjonowania zgrupowań solidarnościowych, co jest kluczowe dla zrozumienia ich struktury, mechanizmów kontroli oraz sposobów zarządzania ryzykiem.

Analiza stosunków prawnych, a nie tylko norm prawnych, pozwala Habilitantowi na uwzględnienie szerszego kontekstu, w którym prawo funkcjonuje, oraz na ocenę jego skuteczności i adekwatności w praktyce. Dzięki temu praca nabiera znaczenia nie tylko teoretycznego, ale również praktycznego, co jest istotne w dziedzinie tak dynamicznej i praktycznie orientowanej, jak prawo finansowe (prawo bankowe). To podejście świadczy o umiejętności Autora do przeprowadzenia analizy krytycznej i syntetycznej, co jest cechą charakterystyczną dojrzałego naukowca. Ponadto, dzięki temu praca może służyć jako cenny przewodnik dla praktyków prawa, regulatorów oraz uczestników rynku finansowego.

Teza habilitanta dotycząca kumulacji funkcji w organach zarządzających w kontekście banków spółdzielczych i zrzeszających jest dobrze przemyślana i odzwierciedla zrozumienie złożonych relacji korporacyjnych w sektorze bankowym (s. 286). Habilitant słusznie zauważa, że obecne przepisy nie odnoszą się wprost do problemu kumulacji funkcji w różnych organach zarządzających, co może stwarzać potencjalne ryzyko dla samodzielności i niezależności osób pełniących te funkcje. Wskazanie na potencjalne konflikty interesów i ograniczenie samodzielności decyzyjnej w przypadku łączenia funkcji jest kluczowe dla zrozumienia ryzyk korporacyjnych i zarządczych. Propozycja wprowadzenia zakazu łączenia pewnych funkcji w umowie systemu ochrony jest rozsądna i mogłaby przyczynić się do wzrostu przejrzystości i odpowiedzialności w zarządzaniu.

Rozdział VI. (s. 359 – 442).

Rozdział VI pracy, zatytułowany "Stosunki prawne między stronami umowy zgrupowania solidarnościowego a organami sieci bezpieczeństwa finansowego w prawie polskim", koncentruje się na analizie relacji prawnych między bankami spółdzielczymi będącymi częścią zgrupowań solidarnościowych a różnymi organami nadzoru finansowego w Polsce. Ta część pracy pokazuje jak złożone są stosunki prawne i jak ważna jest współpraca między różnymi organami w celu zapewnienia stabilności finansowej.

Ostatnim elementem struktury pracy jest "**Zakończenie**" (s. 443 – 460). Stanowi ono kluczowy element monografii, w którym Autor prezentuje syntetyczne ujęcie głównych wniosków swojego badania naukowego. W tej części, Autor odnosi się bezpośrednio do hipotez naukowych (pytań badawczych – niektóre niefortunnie nazwane zostały przez autora tezami naukowymi), które zostały zarysowane na wstępie monografii, dostarczając czytelnikowi końcowej oceny ich zasadności oraz wskazując na stopień ich potwierdzenia w trakcie przeprowadzonej analizy naukowej. Analizując strukturę i treść rozdziału "Zakończenie", można zauważyć, że Autor dokonuje starannej rekapitulacji głównych punktów pracy, skupiając się na podkreśleniu najważniejszych wniosków wynikających z badań naukowych. Przejrzystość i logika prezentacji tych wniosków nie tylko umożliwi czytelnikowi zrozumienie kluczowych aspektów badania, ale także podkreśla oryginalny i znaczny wkład Autora w rozwój prawa finansowego (prawa bankowego).

Pozwolę sobie w tym miejscu zadać pytanie habilitantowi, które, chociaż wykracza poza główny nurt badań, pozostaje w obszarze bankowości spółdzielczej: w jaki sposób kryptowaluty i technologia *blockchain* mogą wpłynąć na rozwój nowoczesnej bankowości spółdzielczej, zwłaszcza w kontekście potencjalnych innowacji w zakresie bezpieczeństwa transakcji, transparentności działania i umocnienia demokratycznych wartości wewnątrz spółdzielczych instytucji finansowych?

4. Ocena pozostałego dorobku naukowego habilitanta

Dorobek naukowy habilitanta, obejmujący okres po uzyskaniu stopnia doktora, jest duży i świadczy o jego aktywności naukowej oraz znaczącym wkładzie w rozwój dyscypliny. Liczba ponad 40 pozycji wskazuje na szerokie spektrum zainteresowań i kompetencji habilitanta, co jest godne uznania. Wśród jego publikacji znajduje się jedna monografia naukowa (Środki przymusowej restrukturyzacji banku Seria: Monografie Prawnicze Rok: 2018 – jedna z najbardziej cytowanych prac naukowych habilitanta – według *Google Scholar*), która świadczy o głębokiej dedykacji tematyce, a także prace współautorskie, które demonstrują umiejętność współpracy i wymiany wiedzy z innymi autorami z zakresu szerokiej tematyki prawa finansowego. Artykuły opublikowane w renomowanych czasopismach naukowych świadczą o uznaniu w środowisku akademickim i spełnieniu wysokich standardów naukowych, natomiast autorstwo komentarzy do ustaw wskazuje na praktyczne zastosowanie jego wiedzy i doświadczenia. Rozdziały w podręcznikach akademickich oraz sprawozdania z konferencji naukowych dodatkowo podkreślają jego zaangażowanie w edukację oraz aktualizację i wymianę wiedzy w obrębie społeczności naukowej. Jako recenzent, z uznaniem oceniam wszechstronność oraz znaczący dorobek habilitanta, podkreślając jego wpływ na rozwój nauki prawa finansowego, w szczególności w zakresie bankowości spółdzielczej.

Analiza dorobku Habilitanta ujawnia jego znaczący wkład w dziedzinę prawa podatkowego i bankowego, co uwidacznia się w publikacjach redagowanych zarówno w języku polskim, jak i angielskim. Tytuły jego artykułów naukowych wskazują na szeroką erudycję i głęboką specjalizację, przy czym prace poruszają tak istotne kwestie jak prawny status centralnych instytucji finansowych, interpretacje orzeczeń sądów, oraz wpływ prawodawstwa unijnego na krajowe systemy prawne. Publikacje dotyczące solidarnościowych banków spółdzielczych i regulacji podatkowych ukazują kompleksowość podejścia autora, który nie omija również

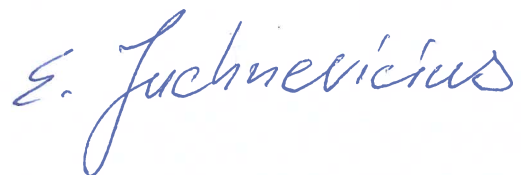
zagadnień związanych z restrukturyzacją banków i procedurami administracyjnymi. Należy podkreślić, że Habilitant nie tylko analizuje teorię, ale również odnosi się do praktycznych aspektów prawnych. Świadczy to o zdolności Habilitanta do przenikliwej analizy i zrozumienia złożonych problemów prawnych.

Konkluzja

Zważywszy na prezentowany dorobek naukowy dr Pawła Szczęśniaka, a zwłaszcza na monografię pt. „Zgrupowania solidarnościowe banków spółdzielczych. Konstrukcja normatywna” z 2022 roku, dochodzę do wniosku, że zarówno omawiana rozprawa habilitacyjna, jak i całokształt pracy naukowej Habilitanta, wnoszą istotny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne. Dzieło to, wraz z bogatym spisem pozycji naukowych, spełnia wymogi art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce, co skłania do pozytywnego rozpatrzenia kandydatury dr Szczęśniaka na stopień doktora habilitowanego.

Uniwersytet Gdański
Wydział Prawa i Administracji
Katedra Prawa Finansowego
ul. Jana Bażyńskiego 6
80-309 Gdańsk
T 58 523 28 62

dr hab. Edvardas Juchnevičius
profesor Uniwersytetu Gdańskiego